

Az Internet-használat felderítése az Internet Hunt segítségével

Az Internet legnehezebb problémája: felderíteni, hogy milyen információt hol, hogyan találunk meg benne. Ezt mindenki másként, más és más trükkök és eszközök alkalmazásával végzi. A felderítési módszerek feltérképezésére született az *Internet Hunt* (Internet Vadászat), egy versenyjáték, amelyben tíz, csak a nyilvános adathálózatok felhasználásával megválaszolható kérdésre kell választ adniuk a játékosoknak.

A játék két alapvető probléma megoldását keresi:

- ▶ Hogyan tudhatunk meg minél többet arról, hogyan használják az Internetet?
- ▶ Hogyan lehet a könyvtárosokat tájékoztatni a hálózatokon elérhető információforrásokról?

A legfontosabb könyvtárosi elektronikus faliújságokon elhelyezett, és nehézség szerint 1-től 10-ig osztályozott kérdésekre az első fordulóban 15 játékos próbálta megkeresni a választ, és 60 további felhasználó jelezte érdeklődését és támogatását. A játékosok nagyjából fele könyvtárban dolgozott. Ennek alapján az Internet Hunt havi gyakoriságú játék lett.

A játék első fordulójában feltett kérdések a következők voltak:

1. Holnap utazom Japánba. Körülbelül hány jent ér egy dollár?
2. Éppen most tört ki egy hurrikán. Hol találók műholdfelvételeket az alakulásáról?

3. Denverben társadalomtudományokat fogok tanítani egy középiskolában. Hol talállok egy helyi környezetvédelmi szervezetet, amelynek a képviselője szívesen szerepelne valamelyik óránom?
4. Feleségem állást kapott az Észak-Kaliforniai Egyetemen. Magam számítógépes szakember vagyok. Hol talállok az abban a körzetben található állásokról listát?
5. Hány példány van meg a Nevadai Egyetem (Las Vegas) könyvtárában a "Fear and Loathing in Las Vegas" című könyvből?
6. *Bill Clinton* valahol beszédet mondott a Föld Napján. Hol találom meg ennek a szövegét?
7. Olvastam *Bradley Smithnek*, a Nyugat-Ausztrália Egyetem Kémiai Tanszéke munkatársának érdekes cikkét. Hozzá tudok jutni Smith elektronikus postai címéhez?
8. Valaki mondta nekem, hogy létezik egy libsoft nevű könyvtáriszoftver-archívum valahol Kanaadában. Hogyan jutok hozzá?
9. Hol talállok híreket, vitákat, esetleg szemtanúk beszámolóit a volt Jugoszláviáról?
10. Hogyan juthatok hozzá kongresszusi képviselőm washingtoni címéhez?

/GATES, R.: *Internet cruising with the Internet Hunt*. Electronic Library, 11. köt. 1. sz. 1993. p. 19–24./

(Koltay Tibor)

Elektronikus időszaki kiadványok számítógépes hálózatokban

Egyre több folyóirat teljes szövege érhető el olyan szolgáltatóközpontoknál, mint például a Dialog. Ezek azonban a nyomtatott változat alapján készülnek, s a használat mértéke szerinti díjat fizetve olvashatók. A könyvtárak nem vásárolhatják meg, és nem birtokolhatják őket. Néhány folyóirat teljes szövege elérhető CD-ROM-on is. Ezekért általában éves díjat kell fizetni, a tulajdonjog nem vásárolható meg.

Ennek megfelelően különböző kereskedelmi cégek birtokolják az információt, mi csak béreljük azt. Gondot jelent-e ez? Sok mindenben múlik. Ha a használat mértéke szerint fizetünk, milyen gyakran kell az információt használnunk? Mibe kerül ez? Hogy csökkenti vagy növeli ez az időszaki kiadványokban megtalálható információkhoz való hozzáférés költségeit? Milyen gyorsan növekednek a költségek? Milyen könnyen juthatunk hozzá a nyomtatott változathoz, ha az elektronikus változat többé már nem jelenik meg, vagy mi nem engedhetjük meg többé magunknak az előfizetését? Mennyire lehetünk biztosak abban, hogy a csak elektronikus formában létező információk megőrződnek?

Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy egyetlen könyvtártól sem tudjuk könyvtárközi kölcsönzéssel beszerezni ezeket az anyagokat. Szerencsés esetben több üzleti alapon működő cég is birtokolhatja ezeket az adatbázisokat, de gyakoribb esetükben az információs monopólium. Gyors hozzáférésünk lesz ezekhez az információforrásokhoz, de a tulajdonjog feláldozásával kell fizetnünk érte.

Feltehetjük a kérdést: hol van a tudományos kapcsolattartásnak az a forradalma, amelyet az elektronikus publikálás ígért?

A hálózat

Hogy választ adhassunk a kérdésre, figyelmünket a nem kereskedelmi jellegű nemzetközi számítógépes hálózatokra kell fordítanunk.

A BITNET gyorsan fejlődő számítógépes hálózat, amely harmincöt ország több mint háromezer számítógépét köti össze.* Kapuszolgálattal kapcsolódik olyan nagy, nem kereskedelmi hálózatokhoz, mint az

* 1989-es adat. — A szerk.